

Datum: 30.07.2021

Medij: Ekspres

Rubrika: Scena

Autori: Nebojša Jevrić

Teme: likovno stvaralaštvo

Napomena:

Površina: 2510

Naslov: Nadrealno realna umetnost

Strana:

scena/

I N T E R V J U

RADOVAN

MIĆA TRNAVAC

- akademski slikar -

Nadrealno realna umetnost

Otpad je u stvari ogledalo onoga što mi jesmo. To što bacamo je ono što smo mi upotreбили i bacili, a na tome se svašta vidi. Inače slikam đubrišta jer su ona, kao što rekoх, ogledalo nas samih i vremena i prostora u kojem živimo. U mom životu ima prelepih, ali i ružnih stvari, tako da ja u toj svojoj šupi nalazim i lepe i ružne stvari

Datum: 30.07.2021

Medij: Ekspres

Rubrika: Scena

Autori: Nebojša Jevrić

Teme: likovno stvaralaštvo

Napomena:

Površina: 2510

Naslov: Nadrealno realna umetnost

Strana:

Ako jesam ostavio trag, onda je to veliko zadovoljstvo za mene. A kuda dalje? Pa, tamo gde sam krenuo, a ne znam gde je kraj. Ima još puno toga da obavim pre nego što odem na drugu planetu. Ja ne verujem u smrt. Kad završim ovde, idem dalje. Tako da ima još puno toga da obavim pre nego što nastavim put

RAZGOVARAO
NEBOJŠA JEVRIĆ

FOTO
PRIVATNA ARHIVA

„Mi umetnici smo u umetnosti isto kao i deca. Odrastamo, rastemo, saznajemo, činimo, učimo i na kraju učimo druge. Ja sam još u fazi učenja. Još učim. Još nisam dostigao taj svoj nivo da kažem da sam sad zadovoljan i da ne moram više. Ne znam da li ću ikada doživeti taj nivo. Još učim od svih pravih ljudi koji se bave umetnošću, a učim i od onih koji se ne bave umetnošću.

Pametna osoba nije onaj koji sve zna. Pametna osoba je onaj koji zna da je nemoguće da jedan čovek sve zna. Nemoguće je da ja sad budem najveći slikar na svetu i zato ja još uvek učim, učim i učim i još ću da naučim, a onda će neki drugi da uče od mene“, kaže Radovan Mića Trnavac, najmlađi slikar koji je izlagao u Narodnom muzeju čiju je izložbu posetilo 2000 ljudi. Viđen je za ministra kulture, za upravnika Muzeja savremene umetnosti, ali je odbio rekavši da je samo slikar.

Vaše izložbe pokazale su da moderno slikarstvo može da bude uzbuđujuće, baš kao i neki rok koncert, ako se radi sa strašću, rizikom i ljubavlju.

„Čeo život svih nas na ovoj planeti može da bude jako lep ili jako ružan, može da bude kombinovan i za divno čudo to najviše zavisi od čoveka samog. Moje slikarstvo, mene i masu drugih ljudi čini srećnim jer ja pokazujem ono što mislim da ljudi treba da vide, da razmisle i da eventualno poprave ako treba. Ima i drugih načina, naravno, ali to je moj način.

Sve ono što izaziva reakciju posmatrača, bilo u pozitivnom ili negativnom smislu, jeste uzbuđujuće. Moje slikarstvo jeste uzbuđujuće jer za sada se pokazalo da sve moje izložbe beleže ogromne posete. Reći ću samo da sam 1995. godine bio najmlađi umetnik koji je izlagao u Narodnom muzeju, koji je tada spadao u svetske kulturne centre, i da je na otvaranju moje izložbe bilo 2000 ljudi. To je bio veliki kulturni događaj.“

„Otpad je ključ njihove filozofije“, napisao je o Vašim slikama Momo Kapor.

„To što je Momo Kapor napisao jedna je od njegovih rečenica. Inače, Momo Kapor je meni jedan od jako dragih ljudi i kao čovek i kao pisac i kao slikar. Moju prvu samostalnu izložbu posle završene Likovne akademije otvorio je upravo on. Lepše od svega toga je što je jednog dana Momo Kapor napisao jednu priču o meni i htelo je da je objavi u nekada

„Amerikanci su izmislili da umetnost, pored toga što je duhovna delatnost, daje svakom posmatraču i ljubitelju mogućnost da u njoj uživa. Oni koji nisu imali puno novca kupovali su grafike, oni koji su imali novca kupovali su slike manje poznatih umetnika, a oni baš bogati kupovali su slike velikih svetskih umetnika

vodećem jugoslovenskom časopisu 'Duga'. Pošto je on bio sprečen, poslao je mene kod urednika 'Duge' Dragoljuba Golubovića Pižona da odnesem taj njegov tekst. Odneo sam tekst i Pižon kada ga je pročitao rekao je da se objavi. Razgovarali smo tog dana u redakciji 'Duge' i Pižon me pozvao na večeru u 'Klub književnika'. Pitao me da li bih mogao sve što sam mu tog dana pričao da napišem i da se objavi u 'Dugi'. Pristao sam, naravno. Napisao sam taj svoj prvi tekst, nakon čega sam počeo redovno da pišem za 'Dugu'.

I na to sam jako ponosan, a to je uradio Momo Kapor, jer me poslao tamo gde treba i kako treba. Uspeo sam preko 'Duge' da napravim jednu polemiku kako otvoriti privatne galerije. U to vreme nije bilo privatnih galerija, a bilo je dosta umetnika. I za divno čudo, uspeo sam da dobijemo od Ministarstva kulture dozvolu da se otvore prve galerije. Godine 1981, kada sam otišao u Njujork, otvorena je kod nas prva privatna galerija. Danas ih ima više nego državnih. U to isto vreme, počeo sam da radim i u 'Beogradskoj hronici' kod čuvenog Baneta Vukašinića i tamo sam pravio divne reportaže i dokumentarne filmove o našim poznatim umetnicima. Od 26 filmova koje sam napravio, 21 je dobio nagradu.

Datum: 30.07.2021

Medij: Ekspres

Rubrika: Scena

Autori: Nebojša Jevrić

Teme: likovno stvaralaštvo

Napomena:

Površina: 2510

Naslov: Nadrealno realna umetnost

Strana:

Rečenica koju je Momo Kapor napisao 'Otpad je ključ njihove filozofije' jeste nešto što je deo svakodnevnog života. Otpad je u stvari ogledalo onoga što mi jesmo. To što bacamo je ono što smo mi upotreбили i bacili, a na tome se svašta vidi. Inače slikam đubrišta jer su ona, kao što rekoh, ogledalo nas samih i vremena i prostora u kojem živimo.“

Možda ćete u tamnoj šupi, u kojoj ima svega i svačega, jednog dana pronaći i komad ve-drine; možda, jedno čisto, slučajno bačeno mesto iz koga će da se rodi novo slikarstvo. Da li ste pronašli to mesto ili još tragate za njim?

„Ja sam 1980. godine dobio nagradu na Jugoslovenskom bijenalu koje je održano u Njujorku. A 1981. sam dao otkaz na televiziji i otišao u Njujork da živim. Za divno čudo, stravičnom brzinom mi se desila gomila lepih stvari. Imao sam sreću da Barbara Kavaljeri, koji je bila kustos Metropolitena muzeja, inače vrlo cenjena i poštovana kao likovni kritičar, napiše tekst o meni na četiri strane u 'Art magazinu', tada najpopularnijem listu posvećenom umetnosti. U njemu je napisala da je slikarstvo Radovana Trnavca Miće nadrealno realno. Drugim rečima, to što slikam je u stvari vrlo realno viđeno, ali je slikano na neobičan način. Ne kao fo-

to-aparat, već nešto što ja kreiram, dodajem, potenciram ili manje potenciram, što posmatraču daje šansu da razume detalje koje uobičajeno i ne bi razumeo. Moja umetnost je tako ocenjena kao realno nadrealna. U mom životu ima prelepih, ali i ružnih stvari, tako da ja u toj svojoj šupi nalazim i lepe i ružne stvari. A slikam ono što osećam, što vidim i ono što želim.“

Vaš odlazak u Ameriku uveliko je promenio Vaš odnos prema svetu i slikarstvu.

„U Americi sam naučio da je umetnost ogledalo svake nacije ili naroda koji živi tu gde živi, i mnogo šire. Došao sam u Njujork jer je Pariz nekako popustio pa je Njujork odjedanput krenuo u nove akcije. Te 1981. godine, samo u gradu Njujorku bilo je 600 galerija i 100.000 umetnika iz celog sveta, koji su došli da budu svi veći od Pikasa. Većina nas je mogla da živi jako dobro od prodaje umetnosti. Pravilo je bilo da galerija uzima 50 odsto, a druga polovina ide umetniku. To je bilo dovoljno novca da se živi zaista dobro. Ja sam imao brod i kuću na okeanu na 15 milja od Njujorka. Živeo sam fenomenalno od svoje umetnosti jer su Amerikanci izmislili da umetnost, pored toga što je duhovna delatnost, daje svakom posmatraču i ljubitelju mogućnost da u njoj uživa. Oni koji nisu imali puno novca kupovali su grafike, oni koji su imali novca kupovali su slike manje poznatih umetnika, a oni baš bogati kupovali su slike velikih svetskih umetnika.“

Rezultati do kojih ste došli tokom tri minule decenije plodnog rada i delovanja na polju umetnosti i kulture potvrdili su Vas kao ličnost koja ne može da miruje. >>

EKSPRES/ 45

Datum: 30.07.2021

Medij: Ekspres

Rubrika: Scena

Autori: Nebojša Jevrić

Teme: likovno stvaralaštvo

Napomena:

Površina: 2510

Naslov: Nadrealno realna umetnost

Strana:

/ SCENA

„I dalje verujem da su kultura, umetnost i naravno sport najtipičnija ogledala naše stvarnosti, stvarnosti jednog naroda, neovisno od toga koje je boje i vere taj narod i kojim jezikom govori. Tu gde taj narod živi je ogledalo njegove države, odnosno prostora i vremena u kome živi. Naravno, uvek imamo izuzetke koji idu i dalje, pa postaju svetski umetnici, koji čine ogledalo vremena sveta. Poput Leonarda da Vinčija. Da pitate bilo koga na svetu ko je Leonardo da Vinči, svi znaju. A Leonardo da Vinči je slikao tadašnje vreme.“

Radoznali, puni energije i nadasve dobar organizator, Vi najčešće tkate na više razboja, radite više poslova uporedo ili istražujete na više strana istovremeno. Ipak, najbolji ste kada slikate i pravite objekte, kada svoje likovne ideje materijalizujete u prostoru i kada to činite u skladu sa svojom stvaralačkom prirodom.

„Rođen sam u porodici gde je otac završio Vojnu akademiju u vreme kralja, onda bio četiri godine u zarobljeništvu, a posle toga jedno vreme bio i profesor na Vojnoj akademiji. Došli smo u Valjevo, tamo sam odrastao, završio školovanje i proveo deo svoje mladosti. Valjevo je divan grad i u njemu sam svašta naučio. Majka mi je bila partizanka i otac joj je stalno govorio da se u našoj kući ne govori o politici, tako da sam rastao u jednom okruženju gde je politika za mene bila potpuno strana. Život me odveo u Beograd, pa u Ameriku.

U Americi sam pravio demonstracije. Okupimo 5000 Srba koji dođu iz Čikaga i Kanade u Njujork i onda idemo kroz Njujork u pratnji 200 policajaca sa velikim transparentima na koji-

ma piše 'Srbi za istinu, mir i pravdu'. Jednom prilikom, kada sam u Srbiju došao na godišnji odmor, bilo mi je predloženo da eventualno čovek kao ja treba da bude ministar kulture. Odbio sam to rečima da sam ja slikar. Nedavno, pre nekoliko godina, predloženo mi je da budem direktor Muzeja savremene umetnosti, što sam takođe odbio rečima da se bavim slikarstvom. A ja sam svojim slikarstvom govorio šta mislim na svoj način.

O umetnosti imam visoko mišljenje i želim da ponovim da je umetnost ogledalo jednog naroda u vremenu i prostoru u kome taj narod živi. Umetnost je duhovna delatnost, a duhovna delatnost jedne nacije je vrlo važna. U tom smislu, kada čovek tako razmišlja, ja jesam dobar organizator da organizujem nešto što se zove umetnost i nešto što ima veze sa umetnošću. Nedavno smo u Valjevu napravili izložbu ruskih umetnika, koji su Internacionalnom umetničkom studiju ostavili svoja umetnička dela, a onda je ekipa Internacionalnog umetničkog studija napravila aukciju tih dela. Od prodaje slika prikupljena su značajna sredstva kojima su kupljeni potrebni aparati za Dečje odeljenje Opšte bolnice Valjevo. Radio sam ja i druge takve stvari humanitarnog karaktera, ali uglavnom to što radim je u vezi sa umetnošću. U tom smislu može se reći da sam dobar organizator.“

Svoja složena i smela kompoziciona rešenja dovodite u harmoničan odnos sa durski zvonkim kolorističkim harmonijama.

„To su stvari koje se dešavaju ne zato što ja tako smislim da uradim do kraja, nego se u toku slikanja umetničkog dela puno toga dešava u mojoj glavi i na mom platnu. Onako duhov-

„Nekada se u staroj Jugoslaviji na 22 miliona stanovnika primalo tridesetak studenata Likovne akademije, danas u Beogradu, u Srbiji, negde između 300 i 400 studenata završi što privatne što državne fakultete umetnosti. Vrlo je teško obezbediti mogućnost tim ljudima da žive od umetnosti. Možda je razlog što je Marina Abramović popularna kod nas ovde upravo što se konceptualizam ne prodaje. Tako da ti mladi umetnici nemaju neku veliku budućnost opstanka. Ali, ko zna, neko od njih će sigurno biti naš velikan. Ne kao konceptualista, već kao likovni umetnik

no, a smisao duše je misao, dolazi do nekih tako specijalnih, ili neobičnih, ili interesantnih momenata, gde se pojavljuju određene boje, koje, eto, same dođu. Pojavljuju se forme koje se pojave same od sebe. Onda, pravim te drvene objekte, koje ne znam ni sam, nikad nisam bio stolar, a bogami, to radim dobro. I to je već sada dostiglo cenu od 100.000 dolara u Americi. Ja od tog novca, da se razumemo, nemam ništa, jer su te slike i objekti prodati u vreme dok sam živio u Njujorku, i sada se prodaju dalje. Ali, lepo je saznanje kada s vremena na vreme dobijem informaciju da su mi se slika i objekat prodali za 100.000 dolara.“

Po tako ostvarenim likovnim delima, kao i po celini delovanja unutar srpske kulture i umetnosti tokom tri poslednje decenije XX stoleća, možemo s merom pune od-

Datum: 30.07.2021

Medij: Ekspres

Rubrika: Scena

Autori: Nebojša Jevrić

Teme: likovno stvaralaštvo

Naslov: Nadrealno realna umetnost

Napomena:

Površina: 2510

Strana:

govornosti da zaključimo da ste već ostavili dubok i neizbrisiv trag. Kuda dalje, kojim putem?

„Ako jesam ostavio trag, onda je to veliko zadovoljstvo za mene. A kuda dalje? Pa, tamo gde sam krenuo, a ne znam gde je kraj. Ima još puno toga da obavim pre nego što odem na drugu planetu. Ja ne verujem u smrt. Kad završim ovde, idem dalje. Tako da ima još puno toga da obavim pre nego što nastavim put.“

Šta mislite o ulozi kustosa u kanalanju savremene srpske umetnosti?

„U ovom trenutku, to je dobilo neku drugu dimenziju, nije onako kao što je nekada bilo. Nekada su umetnici u Jugoslaviji mogli da žive od umetnosti, ali to je bilo i logično. Kada sam polagao prijemni ispit na Likovnoj akademiji, bilo nas je 500 prijavljenih, a primalo se

”
I dalje verujem da su kultura, umetnost i naravno sport najtipičnija ogledala naše stvarnosti, stvarnosti jednog naroda, neovisno od toga koje je boje i vere taj narod i kojim jezikom govori

samo 10. Profesor Gaberc me obavestio da sam 11. na listi i da nisam primljen. Razmišljao sam tada da odem u Italiju da studiram jer sam pre toga već proveo bio neko vreme u Milanu prodajući svoje pejzaže, koje sam slikao pre nego što sam počeo da studiram.

Spremao sam se da idem u Italiju, kad me profesor Gaberc ponovo nazvao i rekao mi da po naređenju druga Tita svi fakulteti moraju da prime 10 odsto više studenata i da ja kao 11. na listi spadam u tih 10 odsto naknadno primljenih na Likovnu akademiju. Onda se desilo da sam na predlog profesora Srbinića na trećoj godini prebačen na petu godinu studija.

Nekada se u staroj Jugoslaviji na 22 miliona stanovnika primalo tridesetak studenata Likovne akademije, a danas u Beogradu, u Srbiji, negde između 300 i 400 studenata završi što privatne što državne fakultete umetnosti. Vrlo je teško obezbediti mogućnost tim ljudima da žive od umetnosti. Možda je razlog što je Marina Abramović popularna kod nas ovde upravo što se konceptualizam ne prodaje. Tako da ti mladi umetnici nemaju neku veliku budućnost opstanka. Ali, ko zna, neko od njih će sigurno biti naš velikan. Ne kao konceptualista, već kao likovni umetnik.“

Koje su novosti iz Vaše majstorske radionice?

„Trenutno se pripremam za novu seriju umetničkih dela, koja će da krene od septembra meseca. To će opet biti slike i objekti. Mislim da u meni sada ima toliko stvari koje se zovu inspiracija, da ću, kad budem krenuo, slikati i po 20 sati dnevno.“

U gradu Valjevu, u srcu Srbije, otvoren je Internacionalni umetnički studio „Radovan Trnavac Mića“ koji, poput na stotine sličnih umetničkih institucija širom sveta, želi da svojim postojanjem doprinese ideji spajanja naroda, različitih kultura.

„Grad Valjevo je grad u kojem sam proveo svoje prelepo detinjstvo i deo svoje mladosti. Tu je sve krenulo. Grad Valjevo je razumeo šta sam ja i ko sam ja. Internacionalni umetnički studio osnovao je grad Valjevo 1997. godine. Zgrada starog pijačnog kantara, koja je bila simbol grada, premeštena je iz centra u deo grada koji Valjevci zovu Gradac, pored istoimene reke. Posle svih mojih uspeha u zemlji i u inostranstvu, grad Valjevo je predložio da taj 'kantar' bude moj legat.

Nisam želeo legat, već sam želeo da pokažem svetu ko je Srbija i ko su Srbi i da pokažem moje predivno Valjevo i prirodu koja ga okružuje. Kada sam rekao da bih da napravim Internacionalni umetnički studio, iz grada su rekli da nemaju novca za to. Dve godine sam iz svog džepa finansirao rad Internacionalnog umetničkog studija. Posle dve godine, grad je shvatio šta ja radim i tada je Internacionalni studio prešao na budžet grada Valjeva. Zato moj grad Valjevo danas ima najveću i izuzetno vrednu i značajnu kolekciju savremenog likovnog stvaralaštva, koja broji više od 300 umetničkih dela likovnih umetnika sa svih šest naseljenih kontinenata. To je kolekcija koju zasigurno niko na Balkanu nema, a mi je imamo, i ona je deo kulturne i umetničke baštine Srbije“

